

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 7. Quænam Artes pro syllogismis modalibus. Et qualiter construi
possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

sint; 2. ut diximus. Ex quo patet, vnumquemque eorum semel in vna, & semel in altera tabula venite ponendum, atque adeo duarum tabularum, in quibus ponitur, proprietates participare eodem pacto ac de hypotheticis loco citato dictum est.

223 Hoc tamen habent peculiare in hac Arte syllogismi mutantis maiorem syllogismorum vtilium tabula primæ in eius contradictoriam, quales sunt ponendi in tabulis 2. 4. 5. & 7. quod veluti mutant speciem. Transeunt enim ex disiunctiuis in copulatiuis, cum contradictoria maioris disiunctiue vtilium copulatiua debeat esse, iuxta dicta disp. 19. quest. 4.

224 Hæc dicta sunt de modis syllogisticis, veluti simplicioribus huius Artis, habentibus scilicet pro maiore propositionem disiunctiuam compositam ex duabus tantum simplicibus. Quia tamen propositio disiunctiua ex pluribus, quam duabus simplicibus potest constare. Idque absque vllō limite, & termino; nempe ex tribus, aut ex quatuor, aut ex quinque, aut ex sex; & ita ascendendo sine fine. Restat modò, ut dicamus de modis syllogisticis veluti complexioribus habentibus pro maiore disiunctiuam ex pluribus, quam duabus simplicibus constantem. Qui quidem, si penes diuersos numeros propositionum simplicium, diuersasque earum mixtiones affirmationis, & negationis, ex quibus eorum maior constare potest, discriminandi sint, infiniti erunt: quia, quibusvis eorum datis, alij plures diuersi dari poterunt à diuersitate maioris disiunctiue nullum habente terminum iuxta dicta. Pro omnibus tamen vnica vniuersalis regula assignanda est: quæ omnes sub principio huius Artis, atque adeo sub Arte ipsa coercerentur. Ea autem est huiusmodi.

225 Data quavis omnino propositione disiunctiua, ex quibusvis simplicibus coalescens, si ea sumatur pro maiore, pro minore autem contradictoria cuiuslibet omnino partis eius, residua pars, prout iacet, legitime pro conclusione inferetur. Id enim manifestè præ se fert principium statutum, in quo hæc Ars nititur. Sic, si disiunctiua pro maiore assumenda ex quatuor simplicibus coalescit, trifariam imprimis esse illà, iuxta datam regulam argui legitime potest in hunc modum. Primò. Petrus loquitur, vel Paulus, vel Ioannes, vel Franciscus: sed non loquitur Petrus: ergo loquitur Paulus, vel Ioannes, vel Franciscus. Secundò. Petrus loquitur, vel Paulus, vel Ioannes, vel Franciscus: sed non loquitur Petrus, neque Paulus: ergo loquitur Ioannes, vel Franciscus. Tertiò. Petrus loquitur &c. sed non loquitur Petrus, neque Paulus, neque Ioannes: ergo loquitur Franciscus. (copulatiua enim, quæ pro minore sumitur in secundo, & tertio casu contradictoria est disiunctiue partialis, cui correspondet, ut constat ex doctrinâ statuta disputatione decima nona, questione quarta.) Deinde argui potest interpolatis simplicibus maioris, iuxta omnem combinationem possibilem. Primò sic: Petrus loquitur, vel Paulus, vel Ioannes, vel Franciscus: sed non loquitur Petrus, neque Franciscus: ergo loquitur Paulus, vel Ioannes. Secundò: sed non loquitur Petrus, neque Ioannes: ergo loquitur Paulus, vel Franciscus. Tertiò: sed non loquitur Paulus, neque Ioannes: ergo loquitur Petrus, vel Franciscus. Quartò: sed non loquitur Paulus, neque Franciscus: ergo loquitur Petrus, vel Ioannes. Quintò: sed non loquitur Petrus, neque Ioannes, neque Franciscus:

ergo loquitur Paulus &c. multæ enim adhuc restabant combinationes. Similiterque de similibus philosophandum est.

Ex quibus patet, quàm multi syllogismi vtiliores ex quavis disiunctiua coalescente ex pluribus, quam duabus simplicibus componi possint, qui eò plures erunt, quò plures fuerint simplices, ex quibus ea constat. Multoquæ plures erunt inuiles, iuxta superius dicta. Et hæc de syllogismis ex complexis satis sint dicta.

QVÆSTIO VII.

Quarum Artes pro syllogismis modalibus. Et qualiter construuntur.

Suppono primò syllogismos modales dici in præfati quicumque aut vna, aut duabus, aut omnibus tribus propositionibus modalibus constant: modalibus, inquam, de modis dialecticis nominaliter sumptis, de quibus latè tractatum est supra disputatione decima nona, questione prima & quinta.

Suppono secundò, Arist. lib. 1. Prior. à cap. 8. usque ad 21. de syllogismis modalibus prolixè tractasse discurrendo per singulas figuras, perque singulos earum modos tentandoque sigillatim, in quibus eorum qui syllogismi modales aut de Necessitate, aut de Contingentia, aut mixti ex his duobus concludant legitime, non facili mentione syllogismorum de Possibile, aut de Impossibile. In quo Aristotelem ceteri logici sunt imitati. Nollustamen, quod sciam, Artem vniuersalem pro huiusmodi syllogismis construxit, aut regulas vniuersales tradidit. Imò neque speciales ab Aristote traditas modo dicto ex propriis principijs demonstrant. Quem ego defectum, ut suppleam.

Suppono tertio ex demonstratis supra disputatione undecima, questione quinta: & disputatione decima quarta, questione quarta ex sapèque dictis in præcedentibus principia sequentia. 1. Omnis syllogismus legitimus ad inferendum necessariò verum ex vero idè talis est, quia in eo antecedens obiectum indiuisim sumptum cum consequente obiectiua necessariò connexum est. 2. Quoties vnus ex præmissis obiectum contingens, aut impossibile est, integrum antecedens obiectiui indiuisim sumptum contingens, aut impossibile est, quidquid sit de obiecto alterius præmissæ. Vnde, ut integrum antecedens obiectiui sit aut necessarium, aut possibile amborum præmissarum obiecta sumpta seorsim aut necessaria, aut possibilia debent esse. Ratio est clara: quia, ut totum quoduis contingens, aut impossibile sit, sit est, quòd vna pars eius contingens, aut impossibilis sit; cum tamè, ut sit necessarium, aut possibile, omnes partes eius debeant esse necessaria, aut possibiles. Quòd si altera ex præmissis sit de Contingentia, & altera de Impossibilitate, hæc præualet, & antecedens indiuisim est impossibile, ut constat. 3. Quod est possibile, aut est necessarium, aut contingens; & quod est necessarium, aut contingens, eo ipso est possibile. 4. Contradictorium necessarij est impossibile; & contradictorium contingens est contingens & contradictoriū possibile.

aut est impossibile, aut contingens, impossibile quidem, si possibile est necessarium; contingens autem, si possibile est contingens. 5. Necessarium cum necessario, atque adeo possibili potest connecti, secus cum contingente, vel impossibili: quia, quod connectitur cum contingente eo ipso est contingens, & quod connectitur cum impossibili eo ipso est impossibile. Vnde, quoties connexum est necessarium, & id, cum quo est connexum est necessarium; atque adeo etiam possibile. 6. Contingens cum contingente, atque etiam cum necessario; & consequenter cum possibili potest connecti, ut patet in actione contingente connexa cum termino contingente, atque adeo possibili; & in creatura contingente connexa cum Deo necessario, atque adeo possibili; secus cum impossibili: quia connexum cum impossibili eo ipso est impossibile. Vnde, si connexum est contingens, id, cum quo est connexum, aut contingens, aut necessarium esse debet; atque adeo possibile. 7. Possibile cum possibili, atque adeo cum necessario, vel contingente potest connecti, secus cum impossibili, iuxta dicta. Vnde, quoties connexum est possibile, & id, cum quo est connexum possibile est; & consequenter, vel necessarium, vel contingens. 8. Impossibile connecti potest, tum cum impossibili, ut patet in chymera connexa cum duobus contradictoriis; tum cum necessario, ut patet in actione chymericâ peccaminosa Deo cum ipso Deo ex suo conceptu connexa; tum cum contingente, ut patet in frigefactione chymericâ oriunda ab igne contingente, cum ipsoque subinde connexa ex conceptu suo. Vnde; si connexum est impossibile, id, cum quo est connexum, aut impossibile, aut necessarium, aut contingens, & consequenter possibile esse potest; atque etiam debet; siquidem inter impossibile, & necessarium, & contingens, atque adeo possibile non datur medium.

230 Suppono denique, modum *Necesse* significari per N. Possibile per P. Contingens per C. & impossibile per B. ut supra statuiamus *dispositi. 19. quæst. 5.* His positis sit.

Propositio 1.

231 In omni modo syllogistico omnium Artium in præcedentibus questionibus constructarum legitimo; atque adeo utili ad necessariâ inferendum verum ex vero, si sumatur integrum antecedens de *in esse* pro dicto, iungaturque modus *Necesse* antecedens modale de *Necesse* coalescet legitime inferens consequens etiam modale de *Necesse* habens similiter eiusdem modi syllogistici consequens de *in esse* pro dicto.

E. g. in primo modo legitimo primæ Artis constructæ *quæst. 3.* AAA. sic. NA NA. id est, *Necesse est, omnem hominem esse animal: Necesse est, omne risibile esse hominem: ergo necesse est, omne risibile esse animal.* In primo autem modo legitimo secundæ Artis constructæ *quæst. 4.* Vti I. sic. NV Nel NI. id est, *Necesse est, Socratem esse animal: Necesse est, aliquod risibile esse Socratem: ergo necesse est, aliquod risibile esse animal.* Similiter in primo modo legitimo specialis Artis constructæ pro hypotheticis *quæst. 5. propositi. 3.* HCT. hoc pacto. NH. NC. NT. *Necesse est, si Socrates est animal, Socratem vivere: sed est necesse, Socratem esse animal: ergo est necesse, Socratem vivere.* Et in primo modo legitimo Artis specialis constructæ

pro disiunctivis *quæst. 6. propositi. 4.* DdS. sic ND. Nd. NS. id est: *Necesse est, vel Legem esse iniustum, vel omne peccatum esse puniendum: et necesse est, Deum non esse iniustum: ergo necesse est, omne peccatum esse puniendum.* Similiterque de cæteris omnibus modis legitimis omnium Artium syllogismorum in præcedentibus constitutis venit intendendum. Ex quo patet, hanc unicam propositionem vniuersalissimam Artem exhibere omnes præcedentes supponentem, & complementem pro omnibus syllogismis modalibus fundatis in legitimis de *in esse* dictarum præcedentium, & habentibus antecedens integrum de *Necesse*, concludentibusque necessariâ verum ex vero. Accipe enim omnes tabulas syllogismorum vtilium, siue legitimorum in prædictis Artibus factas, adiceque singulis earum litteris litteram N. quæ modus *Necesse* designatur, habebisque vniuersalissimam Artem eiusmodi syllogismorum modalium vtilium, siue legitimorum quorum integrum antecedens est de *Necesse*.

Propositio autem ex principiis statutis suppositi-
tione tertiâ facile demonstratur. Quia cuiusvis omnino syllogismi legitimi integrum antecedens cum consequente est connexum, iuxta *princip. 1.* sed quoties connexum est necessarium, & id, cum quo est connexum est necessarium, iuxta *princip. 5.* Ergo in quouis omnino syllogismo legitimo, quoties antecedens est necessarium, & consequens est necessarium. Ergo, qui per adiunctum modum *Necesse* modaliter enuntiat, tale antecedens necessarium esse, legitime inde inferre etiam modaliter per adiunctum modum *Necesse*, & tale consequens necessarium esse. Perinde enim est asserere, veluti in actu exercito: *Necesse est, omnem hominem esse animal: Necesse est, omne risibile esse hominem: ergo necesse est, omne risibile esse animal;* atque asserere quasi in actu signato de syllogismo de *in esse* facto in *Babara*, cui modalis dictus respondet: *Antecedens est necessarium: ergo & consequens*, ut est notissimum.

Quoniam autem, quod est necessarium eo ipso
est possibile, iuxta *princip. 3.* consequitur, cunctum syllogismum legitimum ad inferendum consequens modale de *Necesse* legitimum quoque esse ad inferendum consequens modale de *Possibile*.

Propositio 2.

In omni modo syllogistico legitimo præcedenti-
um Artium, si fiat syllogismus modalis, pro-
dictum *propositi. 1.* cuius altera præmissa sit de *Necesse*, & altera de *in esse*, legitime inferetur consequens de *Necesse*, quando præmissa de *in esse* fuerit in materiâ necessariâ.

Quia in tali casu integrum antecedens erit necessarium, atque adeo, & consequens iuxta *princip. 5.* statutum suppositione tertiâ, venitque demonstratio facta *propositi. 1.* E. g. *Necesse est, omnem hominem esse animal: omne risibile est homo: ergo necesse est, omne risibile esse animal.* Vel: *Omnis homo est animal: Necesse est, omne risibile esse hominem: ergo necesse est, omne risibile esse animal.* Cæterum in his syllogismis illatio solùm est legitima ratione materiæ specialis; sub eadem enim formâ erit illegitima, si præmissa de *in esse* sit in materiâ contingente. Tunc enim etsi antecedens sit verum, consequens erit falsum; atque etiam si præmissa de *in esse* sit in materiâ impossibili. Etenimque in primo casu integrum antecedens cor-

T 4 tingit s

tingens, & in 1. impossibile, iuxta *princ.* 2. Quorum neutrum inferit determinatè consequens necessarium, iuxta *princ.* 6. & 8. & postea dicenda

- 235 Ex hac propositione sequitur primò. Quoties in omni modo legitimo præcedentium Artium ambæ præmissæ sunt in materiâ necessariâ ex ambabus etiam de *in esse* inferri consequens modale de *Necesse* legitime ratione materiæ; secus, quando aliqua illarum est in materiâ contingente, vel impossibile.
- 236 Secundo sequitur, sicut dictum est circa præced. ex iis præmissis, ex quibus legitime inferitur quoquomodo consequens modale de *Necesse* etiam inferri legitime consequens modale de *Possibile*.

Propositio 3.

- 237 In omni modo syllogistico legitimo præcedentium Artium si fiat syllogismus modalis, prout dictum *propos.* 1. cuius ambæ præmissæ sint de *Possibile*, legitime inferitur consequens de *Possibile*, & consequenter de *Contingens*, vel *Necesse* sub distinctione.

Quia quoties connexum est possibile, & id, cum quo est connexum, possibile est, atque adèd, vel contingens, vel necessarium sub distinctione, iuxta *princ.* 7. statutum suppositione tertiâ: Ergo quoties antecedens legitimi syllogismi est possibile, & consequens, cum quo illud connectitur debet esse possibile, atque adèd vel contingens, vel necessarium sub distinctione. Vnde syllogismus modalis adstruens possibilitatem antecedentis, qualis est dictus, legitime inferit possibilitatem consequentis; disiunctumque deinde contingentiam, vel necessitatis, prout demonstratum est in simili *propos.* 1. Quo uniuerſalissimam etiam Artem habemus pro syllogismis modalibus legitimis, quorum ambæ præmissæ sunt de *Possibile*.

- 238 Ex hac propositione sequitur, etiam inferri uniuerſaliter consequens modale de *Possibile* ex antecedente, cuius aut altera, aut utraque præmissa est de *in esse*: quia ex suppositione, quòd sit vera, nequit non esse possibilis, siue possibiliter talis. Quod ad rem recidit in idem, ut constat.

Propositio 4.

- 239 Syllogismus modalis habens aut utramque, aut alteram præmissam de *Contingens* in nullo modo, seu penes nullum modum legitimum præcedentium Artium constitui potest, prout dictum est *propos.* 1. legitime inferens consequens de *Contingens*; bene tamen inferens consequens de *Possibile*, atque adèd etiam de *Contingens*, vel de *Necesse* sub distinctione.

Prima pars propositionis contra Logicos Aristotelicos, imò & contra ipsum Aristotelem supra citatum est. Docent enim penes omnes modos secundæ, & tertiæ figuræ Artis à nobis constructæ *quest.* 3. ex utraque præmissa de *Contingens* legitime inferri consequens de *Contingens*; secus verò penes modos secundæ figuræ. Sed demonstratur oppositum primò veluti à posteriori. Nam in hoc syllogismo factò penes *Celarent* primæ figuræ: *Contingens est, nullum currentem esse hominem: Contingens est, omnem equum esse currentem: ergo contingens est, nullum equum esse hominem*, planè est antecedens verum, & consequens falsum. Idemque evenit in hoc factò penes *Felapton* tertiæ figuræ. *Contingens, est, nullum currentem esse hominem:*

Contingens est, omnem currentem esse equum: ergo contingens est, aliquem equum non esse hominem. Non ergo inferunt legitime.

Deinde id ipsum simul cum alterâ propositionis parte demonstratur ex principiis statutis *suppositione tertiâ*: Quia ex eo quòd connexum sit contingens, non sequitur esse etiam contingens id, cum quo est connexum, licet sequatur, esse id possibile, atque adèd aut contingens, aut necessarium sub distinctione, iuxta *princ.* 6. Ergo ex eo quòd antecedens cuiusvis syllogismi legitimi præcedentium Artium sit contingens, non sequitur esse contingens consequens, cum quo illud connexum est, coque titulo est legitimus syllogismus iuxta *princ.* 1. licet sequatur, consequens esse possibile, atque adèd contingens, vel necessarium sub distinctione: Ergo neque ex adstructâ talis antecedentis contingentiam per modales de *Contingens* sequitur per modalem patitur de *Contingens* talis consequentis contingentiam adstrui debere, licet sequatur debere adstrui eiusdem possibilitatem, atque adèd contingentiam, vel necessitatem sub distinctione. Quod ipsum est, syllogismus modalem habentem utramque præmissam de *Contingens* penes nullum modum legitimum præcedentium Artium constitui posse legitime inferentem consequens modale de *Contingens*. Tamen penes omnes constitui possit legitime inferens consequens modale de *Possibile*, atque adèd & consequens modale de *Contingens*, vel *Necesse* sub distinctione. Perinde autem est, cuiusmodi syllogismus habere alteram tantum, atque habere utramque præmissam de *Contingens*, quod ad rem attinet; siquidem eo ipso quòd alterius præmissæ obiectum contingens est, integrum antecedens indiuisum sumptum, quo pacto cum consequente connectitur, contingens est iuxta *princ.* 2. Per quæ integra propositione nostra demonstrata manet. Uniuerſaliterque constat, quomodo syllogismi modales penes omnes modos legitimis præcedentium Artium formari cum alterâ, aut cum utraque præmissa de *Contingens* ad inferendum consequens de *Possibile*; atque adèd etiam de *Contingens*, vel *Necesse* sub distinctione legitimi sint; ad inferendum verò consequens de *Contingens* determinatè nequaquam.

Quidquid autem per conclusionem modalem legitime inferitur, vel non inferitur ex alterâ, aut ex utraque præmissa de *Contingens*, iuxta dicta, id ipsum inferitur ratione materiæ, vel non inferitur ex alterâ, aut ex utraque præmissa de *in esse*, dummodo ea in materiâ sit contingente, ut constat ex dictis in simili *propos.* 2.

Propositio 5.

Syllogismus modalis habens aut utramque, aut alteram præmissam de *Impossibile* penes nullum modum legitimum præcedentium Artium constitui potest legitime inferens consequens de *Impossibile*, aut de *Necesse*, aut de *Contingens* determinatè; bene tamen penes omnes inferens consequens de vno, vel alio, vel alio eorumdem trium modorum sub distinctione.

Demonstratur ex principiis statutis *suppositione tertiâ*. Quoniam ex eo, quòd connexum est impossibile, non sequitur, id, cum quo est connexum, debere esse determinatè aut impossibile, aut necessarium, aut contingens; potest namque esse primum, vel secundum, vel tertium sub distinctione, iuxta *princ.* 8. Ergo ex eo quòd antecedens

cuiusvis syllogismi legitimi præcedentium Actium sit impossibile, non sequitur, debere consequens, cum quo illud connexum est, esse determinatè impossibile, aut necessarium, aut contingens; sed tantum esse, vel impossibile, vel necessarium, vel contingens sub disunctione. Ergo neque ex adstructa talis antecedentis impossibilitate per alteram, aut per utramque modalem de *Impossibile*, sequitur debere talis consequentis adstrui impossibilitatem, aut necessitatem, aut contingentiam determinatè per modalem de aliquo ex tribus modis illis correspondentibus; sed tantum vnam, vel alteram, vel tertiam sub disunctione per modalem de disuncto eorumdem trium modorum. Quod ipsum est id, quod adstruit hæc propositio quinta, iuxta dicta etiam in simili propositione decima quarta.

243 Ex hac autem sequitur, sicut ex illa. Quidquid per propositionem modalem legitime inferatur, aut non inferatur ex altera, aut ex utraque præmissa de *Impossibile* penes modos omnes legitimos præcedentium Actium, iuxta dicta id ipsum inferri ex altera, aut ex utraque præmissa de *inesse*, quando illa est in materia impossibili.

244 Ex dictis autem hæcenus liquidum manet, quodnam modale consequens inferat, aut non inferat antecedens modale mixtum ex modalibus de diversis modis, iuxta omnes mixtiones possibiles in omnibus syllogismis factis penes modos de *inesse* legitimos præcedentium Actium. Quotiescunque enim altera præmissa est de *Impossibile*, de quocunque aliorum trium modorum sit altera perinde se habet antecedens in ordine ad inferendum consequens iuxta principium 2. statutum suppositione tertia, ac si ambæ essent de *Impossibile*. De quo casu dictum est in hac proposit. 5. Quotiescunque autem altera præmissa est de *Contingens* de quocunque aliorum duorum modorum sit altera, perinde se habet antecedens ac, si ambæ essent de *Contingens*, iuxta idem princip. 2. De quo casu dictum est proposit. 4. Quotiescunque denique altera præmissa est de *Necesse*, & altera de *Possibile*, ambæ sunt de *Possibile*. De quo casu est dictum proposit. 3. Quo integra Ars syllogismorum modalium, qui fieri possunt penes omnes modos legitimos syllogismorum de *inesse* omnium Actium in præcedentibus questionibus constructarum manet completa.

245 Venio iam ad syllogismos modales factos penes modos syllogismorum de *inesse* præcedentium Actium illegitimos, siue inutiles ad concludendum necessariò verum ex vero, viles tamen ad concludendum necessariò aut verum ex falso, aut falsum ex vero, aut falsum ex falso &c. iuxta septem eorum tabulas sub totidem consecratis factas, ac demonstratas quæst. 3. post proposit. 13. Quibus similes in omnibus sequentibus Artibus effici possent, ut suis in locis adnotauimus. Sitque pro huiusmodi syllogismis modalibus.

Propositio 6.

246 Quoties syllogismus de *inesse* ex antecedente falso inferat necessariò consequens verum, modalis penes ipsum factus ex antecedente de *Impossibile* legitime inferet consequens de *Necesse*.

Quia in tali casu syllogismus de *inesse* pro antecedente habet contradictorias præmissas syllogismi legitimi, & pro conclusione eandem syllogismi legitimi, ut ex eius constructione loco nuper

citato constat, atque adeò quando antecedens talis syllogismi est impossibile, antecedens syllogismi legitimi, cui ille responderet, est necessarium, iuxta princip. 4. statutum suppositione tertia. Et consequenter ex adstructa per propositiones modales de *Impossibile* impossibilitate antecedentis talis syllogismi legitime sequitur adstruenda per modales de *Necesse* necessitate antecedentis legitimi syllogismi, cui ille responderet; sed ex talibus modalibus de *Necesse* legitime inferitur conclusio modalis de *Necesse*, iuxta proposit. 1. Ergo de primo ad ultimum ex antecedente de *Impossibile* syllogismi modalis facti penes syllogismum de *inesse* inferentem necessariò verum ex falso, de quo tractamus, legitime inferitur idem consequens de *Necesse*, quod ex antecedente de *Necesse* syllogismi modalis facti penes legitimum, cui ille responderet, veniebat inferendum. Quo demonstrata satis pulchrè propositio manet.

Itaque, quia hic syllogismus de *inesse* IEO, qui 247 est quartus ex directis primæ figuræ in tabulâ propositâ loco citato sub consecr. 1. ex antecedente falso necessariò inferit consequens verum, hic modalis penes ipsum factus legitimus est. R.I. RE.NO. id est: *Impossibile est, aliquem hominem esse lapidem: Impossibile est, nullum visibile esse hominem: ergo necesse est, aliquod visibile non esse lapidem*. Similiter, quia hic syllogismus de *inesse* OAO, qui est quartus ex directis secundæ figuræ eiusdem tabulæ necessariò inferit ex antecedente falso consequens verum, hic modalis penes ipsum factus legitimus est: R.O. RA. NO. id est: *Impossibile est, aliquem hominem non esse animal: Impossibile est, omnem lapidem esse animal: ergo necesse est, aliquem lapidem non esse hominem*. Idemque est de cæteris omnibus huiusmodi syllogismis modalibus factis penes reliquos omnes modos de *inesse*, tum dictæ tabulæ, tum cæterarum similium; quæ in reliquis omnibus Artibus syllogismorum de *inesse* suum locum habent. In quibus syllogismis modalibus illud est etiam valde notandum, quod semper, & necessariò eorum antecedens est verum, eo ipso, quod antecedens syllogismorum de *inesse*, penes quos fiunt, falsum, & impossibile est; atque ita semper ex vero necessariò inferunt verum, eoque iure præ illis, siue aliter, quam illi, in quibus fundantur, ad scientias sunt viles.

Ex hac propositione sequitur primò. Ex eisdem 248 præmissis modalibus in casu posito etiam inferri legitime consequens de *Possibile*: quia consequens de *Possibile* in consequente de *Necesse* potestate contentum est, ut constat ex dictis.

Secundò sequitur, in casu propositionis ex præmissis modalibus de *Contingens* legitime inferri consequens modale de *Possibile*, atque adeò de *Necesse*, vel *Contingens* sub disunctione: quia quado præmissæ syllogismi de *inesse* fundantur de obiecto contingente, earum contradictoriæ syllogismi legitimi, cui ille responderet, etiam sunt de obiecto contingente, iuxta princip. 4. citatum. Quando autem præmissæ syllogismi legitimi de *inesse* sunt de obiecto contingente modalis, in eo fundatus ex præmissis modalibus de *Contingens* legitime inferit consequens modale de *Possibile*, atque adeò & de *Necesse*, vel *Contingens* sub disunctione, iuxta proposit. 4. Tantumdem ergo de primo ad ultimum in casu propositionis venit dicendum. Itaque penes syllogismum de *inesse* IEO citatum primæ figuræ legitimus fit hic modalis CI. CE. PO. id est: *Contingens est, aliquem ambulans esse equum: Contingens*

*tingens est, nullum hominem esse ambulantiem: ergo possibile est, atque adeo vel necessarium, vel contingens, aliquem hominem non esse equum. Pariterque de cæteris venit dicendum. In quibus etiam ex antecedente vero sequitur necessariò consequens verum, tamen sit falsum antecedens syllogismo- rum de *in esse*, in quibus fundantur. Mitto alias comparationes, quæ ad rem fieri possent, quia minus viles, & pergo.*

Propositio 7.

250 Quoties syllogismus de *in esse* ex antecedente vero inferit necessariò consequens falsum, modalis penes ipsum factus ex antecedente de *Necesse* legitime inferit consequens de *Impossibile*.

Quia in tali casu syllogismus de *in esse* eandem præmissam habet syllogismi legitimi, & pro conclusione contradictoriam conclusionis eiusdem, iuxta *consect.* 2. ex citatis paulò antè ex *q.* 3. sed quoties antecedens legitimi de *in esse* fundat antecedens modale de *Necesse* legitime inferitur consequens modale de *Necesse*, iuxta *proposit.* 1. & quoties consequens est necessarium, eius contradictorium est impossibile, iuxta *princ.* 4. suppositionis tertiæ: ergo de primo ad ultimum antecedens modale de *Necesse* fundatum in antecedente de *in esse* syllogismi illegitimi, de quo agimus, quod idem est, atque legitimi, cui ille responderet, legitime inferit modale consequens de *Impossibile*. Quod erat demonstrandum. Exempli gratia, quia hic syllogismus AAO, qui primus est primæ figuræ in tabulâ descriptâ sub dicto *consect.* 2. ex antecedente vero necessariò inferit consequens falsum legitimus est hic modalis penes ipsum factus NA. NA. RO. id est: *Necesse est, omnem hominem esse animal: Necesse est, omne risibile esse hominem: ergo impossibile est, aliquod risibile non esse animal.* Idemque est de cæteris omnibus dicendum. In quibus, ut vides ex antecedente vero necessariò inferitur consequens verum; tamen syllogismi de *in esse*, in quibus fundantur, necessariò inferant falsum. Mitto hic etiam cæteras comparationes, utpote minus viles: quia ab unoquoque consensat ad prædicta facile fieri possunt.

Propositio 8.

251 Quoties syllogismus de *in esse* ex antecedente falso necessariò inferit consequens falsum, modalis penes ipsum factus ex antecedente de *Impossibile* legitime inferit consequens de *Impossibile*.

Quia in tali casu syllogismus de *in esse* pro præmissis, & conclusione habet contradictorias præmissarum, & conclusionis syllogismi legitimi iuxta dicta *consect.* 3. ex citatis ex *quest.* 3. atque ita quoties hæc sunt de obiecto necessario, eoque iure fundant modalem integrum legitimum de *Necesse*, iuxta *proposit.* 1. nequeunt non esse illæ de obiecto impossibili, iuxta *princ.* 4. suppositionis tertiæ, fundareque idcirco modalem integrum legitimum de *Impossibile*, prout data *propositio* fert. Pro exemplo sit modalis fundatus in hoc IEA, qui quartus est primæ figuræ in tabulâ dicti *consect.* 3. nempe: RI. RE. RA. id est: *Impossibile est, aliquem hominem esse lapidem: Impossibile est, nullum risibile esse hominem: ergo impossibile est, omne risibile esse lapidem.* Idemque est de cæteris omnibus, in quibus omnes propositiones necessariò sunt veræ:

cum tamen in syllogismis de *in esse* fundantibus illos omnes sint falsæ.

Ex antecedente autem modali de *Contingens* in 252 casu huius propositionis legitime inferitur consequens etiam de *Impossibile*: quia inferitur contradictorium consequentis inferendi ex eodem antecedente in casu propositionis sextæ, quod erat de *Possibile*, ut ibi vidimus, contradictorium autem consequentis de *Possibile* consequens de *Impossibile* est, ut constat. Sic penes eundem modum citatum hic syllogismus est legitimus CI. CE. RA. id est: *Contingens est, aliquem ambulantiem esse equum: Contingens est, nullum hominem esse ambulantiem: ergo impossibile est, omnem hominem esse equum.* Pariterque sunt legitimi cæteri huiusmodi, semperque, & necessariò inferentes verum ex vero. Cæteras autem comparationes ut minus viles prætermitto.

Propositio 9.

De syllogismis modalibus factis penes eos de 253 *in esse*, qui ex alterâ præmissâ falsâ, & alterâ verâ necessariò inferunt consequens verum idem dicendum est, ac dictum *proposit.* 6. de factis penes necessariò inferentes verum ex utraq. præmissâ falsâ. De modalibus autem factis penes eos de *in esse*, qui ex alterâ præmissâ falsâ, & alterâ verâ necessariò inferunt consequens falsum, idem ac dictum est *proposit.* 8. de factis penes inferentes falsum ex utraq. præmissâ falsâ.

Ratio est in promptu: quia ex vna præmissâ modali de *Impossibili*, aut de *contingens* correspondente præmissâ falsâ dictorum syllogismorum de *in esse*, & ex aliâ quavis correspondente præmissâ verâ eorundem idem venit consequens modale inferendum, ac si ambe præmissæ modales essent de *Impossibili*, aut de *Contingens*, eo quod quando vna pars antecedentis impossibilis, aut contingens est, petinde integrum antecedens est impossibile, aut contingens, ac si ambe essent tales, iuxta *princ.* 2. statutum suppositione tertiâ: ergo, quod in casibus *proposit.* 6. & 8. inferitur ex duabus præmissis modalibus de *Impossibili*, aut de *Contingens* correspondentibus duabus præmissis falsis syllogismi de *in esse*, id ipsum venit inferendum in casibus propositionis præsentis ex vna præmissâ modali de *Impossibili*, aut de *Contingens* correspondente vni præmissâ falsæ syllogismi de *in esse*, & ex alterâ quavis modalis correspondente præmissâ verâ. Idem ergo est dicendum de syllogismis modalibus ad hanc propositionem spectantibus, ac de spectantibus ad *proposit.* 6. & 8. Exempla autem pro hac facillè quisque, iuxta adhibita pro præcedentibus poterit adhibere.

En quomodo per præcedentes universales, 254 scientiæque demonstratas propositiones Ars universalissima ex multis, variisque Attributis, quasi partialibus coalescens constructa manet pro omnibus syllogismis modalibus, qui fieri possunt circa omnes de *in esse* tam illegitimos, quam legitimos; tam categoricos, tum de medio communi, tum de singulati, quam hypotheticos, atque etiam ex complexis, iuxta horum omnium Artes constructas in præcedentibus *qq.* & eis suppositis.

Modò in hac illa idem infero, quod intuli in omnibus illis. Nempe, quor sunt syllogismi modales legitimi, atque adeo viles ad inferendum necessariò verum ex vero, qui innumeri propemodum sunt, ut constat ex dictis, tot esse illegiti- 255 mos

Disp. XX. De argumentationibus. Quæst. VIII. 227

mos ad id inutiles; viles tamen ad concludendum necessarium verum ex falso. Tales enim erunt, qui habuerint præmissas contradictorias præmissarum legitimorum cum eadem conclusione. Et totidem habentes easdem legitimorum præmissas cum contradictoria conclusione concludentes necessarium falsum ex vero. Et totidem concludentes necessarium falsum ex falso. Ac demum totidem in vnoquoque residuorum generum, iuxta dicta in simili in cæteris Artibus, & demonstrata in primâ q. 3. post *prop.* 13. in consecrariis; atque hæc de Artibus syllogismorum satis sint dicta.

QVÆSTIO VIII.

Quid sit Enthymema, & quotuplex, quænamque pro Enthymemate vniuersales Artes construi possint. & qualiter.

²⁵⁶ **E**nthymema dicitur in præsentī argumentatio illa, in quâ ex vnicâ tantum propositione altera legitime inferitur. Possumus autem illud diuidere, vti diuisimus syllogismum *quæst.* 2. Primum in affirmatiuum, & negatiuum. Secundum in categoricum, & hypotheticum. Tertiū in compositum ex simplicibus propositionibus, & in compositum ex complexis. Quartum in modale, & non modale. Quintum in euidentem, & obscurum &c. iuxta dicta *ibi*.

²⁵⁷ Putant nonnulli, omne Enthymema mentaliter esse syllogismum, etsi voce tenus duas tantum propositiones habeat: quia semper, inquit, subintelligitur tertia; sed male: Quia, quàm certum est, vnum extremum per vnicam tantum propositionem tum vocalem, tum etiam mentalem enuntiabile connecti sapissimè cum altero, tam certum est ex vnicâ tantum propositione enuntiantem primum legitime inferri alteram enuntiantem secundum, quin subintelligatur tertia. Quod ex dicendis insuper manifestè patebit. Non nego, quoties ex vno obiecto iudicato inferimus aliud, præter iudicium expressum de primo dari etiam ex parte antecedentis iudicium tacitum de connexionē primi cum secundo. Hoc tamen commune est omni humano discursui, vt vidimus *disput.* 2. *quæst.* 5. Neque hoc iudicium tacitum connexionis antecedentis cum consequente numeramus, dum de numero iudiciorum, siue propositionum interuenientium in discursu, siue argumentatione sermonem habemus, alioquin ex quatuor iudiciis dicendus esset syllogismus coalescere, quandoquidem, qui syllogistice discursit, præter duo expressa iudicia, quæ habet de obiectis duarum præmissarum insuper habet ex parte antecedentis iudicium tacitum de connexionē eorum cum obiecto conclusionis. Itaque dari Enthymemata à syllogismis etiam mentaliter diuersa, in quibus ex vnicâ tantum propositione legitime inferitur altera, quin tertia subintelligatur modo explicato, dubitandum non est. De hisque dumtaxat agimus in præsentī. Alia enim, in quibus tertia propositio subauditur, quia in syllogismis coalescunt, ad syllogismos reuocantur, minusque propriè Enthymemata dicenda veniunt. Pro Enthymematibus ergo huiusmodi sequenter sunt Artes, siue regulæ vniuersales.

Propositio 1.

Omnes Artes, siue regulæ vniuersales traditæ ²⁵⁸ *disput.* 19. q. 2. & *segg.* pro exhibendis binariis omnibus propositionum inter se connexarum, atque adeo subalternarum, siue non mutuò, siue mutuò, Artes siue regulæ vniuersales pro Enthymematibus sunt.

Est clarum: quia quoties vna propositio cuiusvis generis cum alterâ etiam cuiusvis generis connexa est siue non mutuò, siue mutuò legitime ex primâ inferitur secunda per Enthymema, vt est notum. Vnde omnia ea Enthymemata illegitima erunt, atque adeo inutiles ad inferendum verum ex vero, in quibus propositio, quæ est antecedens cum eâ, quæ est consequens, siue conclusio, connexa non est, vt etiam est notum.

Propositio 2.

Omnes regulæ supra traditæ *disput.* 19. q. 6. pro ²⁵⁹ conuersionibus propositionum etiam sunt regulæ pro Enthymematibus.

Quia in omni conuersione legitimâ à propositione conuersâ ad conuertentem legitime arguitur per Enthymema, vt ex *ibi* dictis est notum.

Propositio 3.

In omni modo syllogistico legitimo omnium ²⁶⁰ Artium in præcedentibus quæstionibus constructarum duo legitima Enthymemata de conclusionē conditionata fundantur. Alterum, quo ex maiore syllogismi inferitur consequens sub conditione minoris; Alterum, quo ex minore syllogismi inferitur consequens sub conditione maioris. Eâ tamen lege, vt nec minor maiorem, nec maior minorem excludat.

Ratio est conspicua. Quia quoties modus syllogisticus legitimus est non potest non esse verum consequens, si ambæ præmissæ sint veræ, vt constat: sed quoties vna præmissa absolute est vera, & altera ipsam non excludit, necessariò sub alterius hypothese sunt ambæ veræ, vt constat etiam ex se, & ex dictis *disput.* 19. *quæst.* 3. Ergo, quoties modus syllogisticus legitimus est, & vna ex præmissis est vera, nequit non esse verum consequens sub hypothese alterius, quando hæc non excludit illam. Quod ipsum est ex vnâ præmissâ legitime inferri consequens sub conditione alterius non excludentis illam, vt propositio data fert. Itaque: quia hic syllogismus categoricus in *Darij*: *Omnis homo est animal: aliquid ambulans est homo: ergo aliquid ambulans est animal* legitimus est, & veritas minoris non excludit veritatem maioris, quia ex eo quòd minor sit vera, non fit, maiorem esse falsam, idè hoc Enthymema etiam est legitimum: *Omnis homo est animal: ergo, si aliquid ambulans est homo, aliquid ambulans est animal*. Quia verò in hoc syllogismo disiunctiuo legitimo: *Vel existit actio, vel existit terminus sed non existit terminus: ergo existit actio*, veritas minoris excludit veritatem maioris: quia, si minor sit vera, nequit non esse maior falsa. Idcirco hoc Enthymema non est legitimum: *Vel existit actio, vel existit terminus: ergo, si non existit terminus: existit actio*. Est quippe conclusio conditionalis falsa, etiam si antecedens sit verum. Similiterque de similibus philosophandum est. Quo amplissimam pro Enthymematibus